

Studia Biblica Slovaca

1/2011

3

Ročník 3

2011

Číslo 1

Studia Biblica Slovaca

Offprint

Katolícke biblické dielo

Studia Biblica Slovaca je časopis zameraný na skúmanie Svätého písma Starého a Nového zákona predovšetkým zo stránky filologickej, historickej, exegetickej a teologickej.

Vydáva Katolícke biblické dielo, Svit, s cirkevným schválením.

Imprimatur: Mons. František Tondra, spišský diecézny biskup, č. 1-06 zo dňa 3. 1. 2006

Nihil obstat: Anton Tyrol

Šéfredaktor: Blažej ŠTRBA (Badín)

Redakčná rada: Jaroslav BROŽ (Praha, CZ) – Peter DUBOVSKÝ SJ (Roma, I) – Pavol FARKAŠ (Nitra) – Peter FEDOR (Prešov) – Juraj FENÍK (Drienov) – Sr. Júlia Daniela ISKROVÁ OP (Ružomberok) – Róbert JÁGER (Prešov) – Jozef JANČOVIČ (Bratislava) – Róbert LAPKO (Košice) – Milan SOVA (Bratislava) – Peter ŠOLTÉS (Oestrich-Winkel, D) – Jozef TIŇO (Bratislava) – František TRSTENSKÝ (Spišské Podhradie) – Pavol VILHAN (Badín) – Sr. Gabriela Ivana VLKOVÁ OP (Olomouc, CZ)

Za lektorovanie všetkých článkov zodpovedá redakčná rada.

Jazyková úprava: Elena Slaná

Zalamovanie: redakcia

Na príprave publikácie sa podieľali aj Mária Mihulcová

Príspevky v slovenčine alebo češtine, alebo knihy na recenziu prosíme adresovať na jednu z adries:

Redakcia *Studia Biblica Slovaca*, Blažej Štrba, Banská 28, 976 32 Badín (Slovakia), tel.: (00421) 048/418 22 42, fax: (+421) 048/418 22 08, redakcia@biblica.sk, www.biblica.sk,

František Trstenský, Teologický inštitút, Spišská Kapitula 6, 053 04 Spišské Podhradie (Slovakia), tel.: (00421) 053/419 41 80, f.trstensky@centrum.sk.

Príspevky sa požadujú tak v elektronickej podobe (disketou alebo pripojeným dokumentom e-mailu, podľa možnosti v Microsoft Word formáte s typom písma Times New Roman), ako aj vo vytlačenej forme (A4, riadkovanie 1,5). Ak sú používané iné typy písma pre hebrejštinu a gréčtinu ako v BibleWorks, tak upresniť aké. Príspevok typu článok alebo poznámka musí byť doplnený zhrnutím nie dlhším ako 150 slov, jeho anglickou verzou a zoznamom bibliografie. Nevyžiadané exempláre sa späť neposielajú. Redakcia si vyhradzuje právo na jazykovú a štylistickú úpravu prijatých príspevkov.

Objednávku posielajte na Katolícke biblické dielo alebo na adresu redakcie.

Bankové konto: 4008274864/7500, IBAN: SK28 7500 0000 0040 0827 4864.

Články časopisu sú abstrahované v troch svetových periodikách: *Old Testament Abstracts* ISSN 0364-8591, *New Testament Abstracts* ISSN 0028-6877 a *Elenchus of Biblica*.

Studia Biblica Slovaca

© 2011 by Katolícke biblické dielo, Svit

Katolícke biblické dielo, Nábrežie Jána Pavla II, 697/4, 059 21 Svit – SK, www.kbd.sk

Tlač: PUBLICA, publica.nitra@gmail.com

Printed in Slovakia

ISSN 1338-0141

EV 3744/09

Abstrakty

Biblica (2010)¹

(č. 1) 1-23: **N. Na'aman: «The Israelite-Judahite Struggle for the Patrimony of Ancient Israel».** Pomenovanie Izrael slúži v Biblii na označenie Zjednoteného kráľovstva, Severného kráľovstva a aj Judského kráľovstva. Na'aman pokladá za jeho prvotný designát teritórium Severného kráľovstva, ktorého kultúrne dedičstvo bolo prevzaté južným susedom za vlády kráľa Joziáša. Analógiu tu vidí v preberaní kultúrneho dedičstva Mezopotámie a Babylonu asýrskymi panovníkmi od čias kráľa Tukultina-Ninurta I..

24-49: **D. Hunn: «Pleasing God or Pleasing People? Defending the Gospel in Galatians 1–2».** V Gal 1,13-2,21 Pavol dokazuje, že jeho evanjelium pochádza priamo od Boha. Hunn sa stavia kriticky voči názorom, ktoré pokladajú túto stať za apológiu Pavlovho apoštolského poslania. Božský pôvod jeho evanjelia vychádza z jeho životnej konverzie, keď už sa neusiluje zapáčiť sa ľuďom, ale Bohu (porov. 1,10).

51-65: **J. L'Hour: «Ré'shît et b^cré'shît encore et toujours».** Článok vychádza zo štúdie W. Oswalda *Das Erstlingswerk Gottes* (ZAW 120/2008) a definuje štyri sémantické polia výrazu *ré'shît* (v SZ 51-krát): význam časový („počiatok“, 10-krát); kultický („prvotina“, 22-krát); profánny („prvotný produkt“, 13-krát); metaforický („najlepší, prvý“, 5-krát). Použitie slova *ré'shît* v Gn 1,1 nepovažuje za jednoznačný naratívny element, ale skôr za „kerygmu“ či „proklamáciu“, ktorá má otvoriť veľký príbeh stvorenia a celú Tóru.

66-76: **A. B. Strawn: «Jonah's Sailors and Their Lot Casting: A Rhetorical-Critical Observation».** Opis, ako pohania hádžu lós, aby poznali vôľu nebies, nie je v SZ obvyklý. Námorníci v Knihe Jonáš vykonávajú izraelský rituálny úkon a z rétorického hľadiska korešpondujú s Ninivčanmi, schopnými ihneď rozpoznať Boží súd a kajať sa. V oboch prípadoch sú cudzinci predstavení ako zbožní v kontraste so zdráhajúcim sa prorokom.

77-90: **G. Goswell: «The Fate and Future of Zerubbabel in the Prophecy of Haggai».** Záverečné proroctvo Aggea často pokladá za kráľovský príslub, v ktorom je judský námestník Zorobábel vykreslený ako kráľ-mesiáš. Goswell spochybňuje takúto interpretáciu a odmieta dvojité vodcovstvo Zorobábela a veľkňaza Jozue. Metafora „pečate“ v 2,23 nemusí byť chápaná ako kráľovská hodnosť. Navyše Zorobábel nie je

¹ Prístupné na <http://www.bsw.org/Biblica/Vol-90-2009/> (20.12.2010). Všetky ročníky časopisu sú dostupné v knižnici Kňazského seminára sv. Františka Xaverského v Badíne.

v Agg označený ako Dávidov potomok. V centre záujmu proroka je chrám a upevnenie Božieho kráľovstva.

91-102: **G. Klingbeil – Ch. J. Klingbeil: «‘Eyes to Hear’: Nehemiah 1,6 from a Pragmatics and Ritual Theory Perspective».** Dvojica autorov skúma zvláštne slovné spojenie *וְעֵינֶיךָ פְּתוּחוֹת לְשִׁמְעַ* „tvoje oči otvorené, aby si počul“ (Neh 1,6) z hľadiska sociálno-pragmatickej lingvistiky a rituálnej teórie. Za najpravdepodobnejšie riešenie pokladajú úmysel prednášateľa upútať pozornosť poslucháčov týmto nezvyčajným slovným spojením.

103-111: **J. Swetnam: «The Crux at Hebrews 2,9 in Its Context».** Autor príspevku sa zamýšľa nad veršom: ὅπως χάριτι θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσεται θανάτου (Hebr 2,9) v kontexte celej druhej kapitoly. Ježiš zomrel fyzicky raz na kríži, aby mohol opakovane umierať v pohľade (βλέπομεν) tých, ktorí v neho uverili a aby ich vyslobodil zo smrti. Ježišova nebeská obeta v Hebr 2,8b-9 korešponduje s jeho pozemskou obetou v Hebr 2,14-16. Podobne ako aj jeho nebeský veľkňazský úrad v Hebr 2,10-12 nachádza paralelu v jeho pozemskej veľkňazskej funkcii v Hebr 2,17-18.

(č. 2) 161-186: **G. Van Oyen: «The Vulnerable Authority of the Author of the Gospel of Mark. Re-Reading the Paradoxes».** Ježišove paradoxy o strate a nájdení svojho života (Mk 8,35) a o ambícii byť prvým a slúžiť všetkým (Mk 9,35; 10,43-44) ilustrujú podľa Van Oyena samotnú podstatu Markovho evanjelia. Nie sú len Ježišovou predpoveďou či anticipáciou na diele smrti a zmŕtvychvstania, ale hlavne predstavujú aktualizáciu tohto tajomstva pre Kristových nasledovníkov, ktorí si podobne ako ich majster majú zvoliť cestu služby a pokory.

187-209: **B. Estrada: «The Last Beatitude. Joy in Suffering».** Autor článku analyzuje posledné blahoslavenstvo (Mt 5,11-12 a Lk 6,22-23) z textového hľadiska. Porovnáva jeho formuláciu a obsah s podobnými výroky o prenasledovaných v medzitestamentálnej a rabínskej literatúre a prichádza k záveru, že ide o originálny motív a pravdepodobne tu stretávame autentickú Ježišovu výpoveď. Osobitnú paralelu s týmto blahoslavenstvom vytvára 1 Pt, ktorý viackrát zdôrazňuje radosť z utrpenia pre Kristovo meno.

210-240: **P. Fabien: «La conversion de Simon le magicien (Ac 8,4-25)».** Spomedzi prvých samaritánskych konvertitov je menovaný čarodejník Šimon (Sk 8,9). Fabien kladie otázku, či skutočne išlo o osobné obrátenie a prijatie kresťanstva. Šimon je totiž opísaný tragikomickým štýlom a pripomína literárnu postavu kapitána Matamora, chvastúňa z Plautových diel. Nakoľko je jeho kajúca prosba skutočným obrátením srdca, je stále otvorenou otázkou.

241-255: **Th. Booij: «Psalms 120–136: Songs for a Great Festival».** Žalmy 120-134 s nadpisom *שִׁיר הַמַּעְלֹת לַיהוָה* tvoria funkčnú jednotu a podľa skorej rabínskej tradície boli spievané na sviatok stánkov Sukkot. Booij v svojom príspevku poukazuje na ich spojitosť so žalmami 135 a 136, t.j. veľkým hallelom spievaným počas Pesachu. Navrhuje vidieť v nich liturgické vyvrcholenie púte – výstupu do chrámu v poexilovom období.

256-268: **M. Leuchter: «‘Why Tarry The Wheels of his Chariot?’ (Judg 5,28): Canaanite Chariots and Echoes of Egypt in the Song of Deborah».** Deborahina pieseň sa radí medzi najstaršie poetické texty SZ. Leuchterova štúdia skúma historický kontext zmienky o vozoch v Sdc 5,28. Za hlavnú paralelu pokladá svedectvo Merneptahovej stély o mocenskej pozícii Egypta a jeho vojenskej taktike. Poeta na pozadí spomienok na

egyptské ťaženie opisuje kultúrny boj raného Izraela s kanánskym obyvateľstvom v 12. storočí.

269-274: **S. Bar: «The Oak of Weeping».** Rebekina dojka Debora bola pochovaná pod dub nazvaný אֵלֶּון בְּכוֹרֵת (Gn 35,8). Schaul Bar odmieta tvrdenie, že tento „dub náreku“ má spojitosť s kultom mŕtvych či stromov. Usudzuje, že Debora mohla byť plačkou a jej nízke postavenie v Jakubovej rodine neumožňovalo pochovať ju v rodinnej hrobke.

275-284: **J. Cook: «Are the Additions in LXX Job 2,9a-e to be deemed as the Old Greek text?».** Grécka verzia Knihy Jób v LXX je rozsahom kratšia a stručnejšia než hebrejská verzia MT. Výnimkou sú však dodatočné verše 2,9a-e a 42,17b-e. Cook podáva kontextuálnu a lexikálnu analýzu piatich dodatočných podveršov 2,9 a prijíma záver, že pochádzajú od prekladateľa starogréckej verzie.

Jaroslav Mudroň SJ

Contents

Treaties

<i>Sidonia HORŇANOVÁ</i>	
Moses' Intercessory Prayer in the Book of Exodus	1-16
<i>Jozef TIŇO</i>	
Does 2 Tim 3:8-9 Draw upon a Tradition Related to Ex 7:8-13?	17-24
<i>Peter JUHÁS</i>	
Intentional wordplay in Ex 7:11-12	25-29
<i>Fides Iveta STRENKOVÁ CJ</i>	
Witchcraft and the Death Penalty (Ex 22:17)	30-47
<i>Mykhaylyna KEUSKOVÁ</i>	
The Motif of the Promised Land in the Book of Exodus	48-71
<i>Daniel SLIVKA</i>	
Early Christian Schools and Their Interpretation of Some Themes from the Book of Exodus	72-85
<i>Eubomír PODHORSKÝ</i>	
A View of Egypt and the Land of Goshen from the Perspective of the Mid-16th Century BCE Exodus	86-114

Reflexie

<i>Dominik BERBERICH</i>	
Reflection on Vocation and Election in the Book of Exodus	115-121

Obsah

Štúdie

- Sidonia HORŇANOVÁ**
Mojžišova príhovorná modlitba v Ex 32 1-16
- Jozef TIŇO**
Opiera sa 2 Tim 3,8-9 o tradíciu spojenú s Ex 7,8-13? 17-24
- Peter JUHÁS**
Želaná hra v Ex 7,11-12 25-29
- Fides Iveta STRENKOVÁ CJ**
Čarodejníctvo s trest smrti 30-47
- Mykhaylyna KEUSKOVÁ**
Motív prisľúbenej zeme v Knihe Exodus 48-71
- Daniel SLIVKA**
Starokresťanské školy a ich interpretácia niektorých tém
z Knihy Exodus 72-85
- Ľubomír PODHORSKÝ**
Pohľad na Egypt a krajinu Góšen z hľadiska exodu v pol.
16. stor. pred n. l. 86-114

Reflexie

- Dominik BERBERICH**
Reflexia o povolání a vyvolení v Knihe Exodus 115-121
- Abstrakty 122-124